

Folkehelseoversikt 2024-2027

Froland kommune

Folkehelse

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1 Folkehelseloven.....	3
1.2 Hva er folkehelse?	3
1.3 Fokusområder for denne 4 års perioden	3
1.3.1 Eldres helse.....	3
1.3.2 Overvekt	4
1.3.3 Psykisk helse, både hos barn og unge og hos voksne	4
1.3.4 Omsorgsboliger	4
1.4 Kilder.....	5
2. Befolkningssammensetningen	5
2.1 Innledning.....	5
2.2 Funn.....	6
2.2.1 Alderssammensetningen.....	6
2.2.2 Tjenestetilbud i institusjon og bolig	6
2.2.3 Forventet levealder og utdannelsesnivå	6
2.2.4 Andel innvandrere	7
2.3 Hovedutfordringer.....	8
3. Oppvekst og levekår	8
3.1 Innledning.....	8
3.2 Funn.....	9
3.2.1 Barnehage, skole og SFO	9
3.2.2 Fritidsaktivitet og ensomhet	10
3.2.3 Utdanning, arbeid, sykemelding og uføre	10
3.2.4 Sosioøkonomisk status	13
3.2.5 Barnevernstiltak	14
3.3 Hovedutfordringer.....	15
4. Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø	15
4.1 Innledning.....	15
4.2 Funn.....	15
4.2.1 Fysisk miljø	15
4.2.2 Biologisk og kjemisk miljø.....	15
4.2.3 Sosialt miljø	16
4.3 Hovedutfordringer.....	16

5. Skader og ulykker	16
5.1 Innledning.....	16
5.2 Funn.....	17
5.2.1 Trafikkhendelser.....	17
5.2.2 Voldshendelser.....	17
5.2.3 Arbeidsulykker.....	18
5.3 Hovedutfordringer.....	18
6. Helserelatert atferd.....	18
6.1 Innledning.....	18
6.2 Funn.....	18
6.2.1 Fysisk aktivitet	18
6.2.2 Kosthold.....	19
6.2.3 Skjermtid	19
6.2.4 Søvnsøvn	19
6.2.5 Tobakk	20
6.2.6 Alkohol og andre rusmidler	21
6.3 Hovedutfordringer.....	22
7. Helsetilstand.....	22
7.1 Innledning.....	22
7.2 Funn.....	22
7.2.1 Legemeldt sykefravær for arbeidstakerne i Froland	22
7.2.2 Overvekt og fedme	23
7.2.3 Psykiske symptomer og lidelser	25
7.2.4 Muskel- og skjelettlidelser.....	1
7.2.5 Hjerte- og karsykdomer.....	1
7.2.6 Nydiagnostiserte krefttilfeller	2
7.2.6. Vaksinedekning.....	3
7.3 Hovedutfordringer.....	1
8. Oppsummering.....	1

1. Innledning

1.1 Folkehelseloven

Folkehelseloven pålegger kommunen hvert 4 år å produsere et oversiktsdokument med hensyn på folkehelse. Dette oversiktsdokumentet skal ligge til grunn når kommunen skal jobbe med planstrategier.

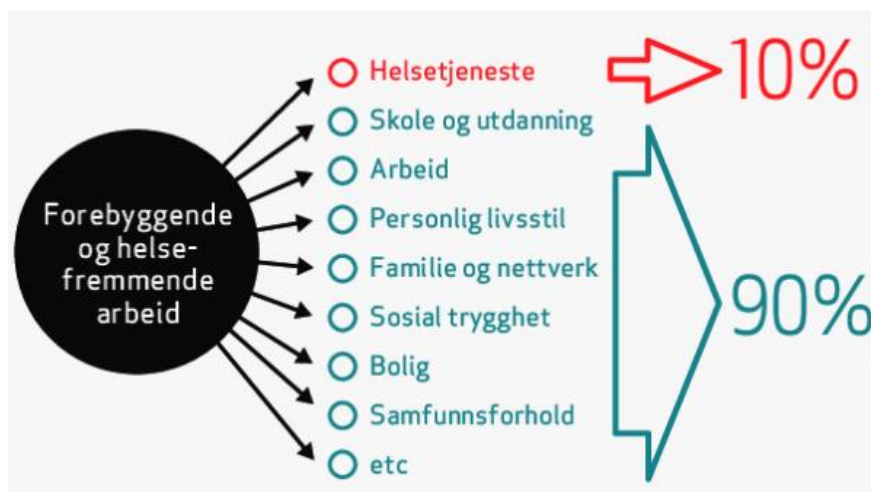
Folkehelseloven §5 stiller krav til at oversikten skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden. Dette innbefatter

- Befolkningssammensetning
- Oppvekst og levekårsforhold
- Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø
- Skader og ulykker
- Helserelatert atferd
- Helsetilstand

Kommunens folkehelseoversikt skal medvirke til at kommunen kan ivare ta sine oppgaver etter folkehelseloven

- § 1 Formål
- § 4 kommunens ansvar for folkehelsearbeid
- § 6 mål og planlegging
- § 7 folkehelseiltak
- § 9 Kommunens oppgaver og delegering av myndighet
- § 28 Beredskap
- § 30 Internkontroll

1.2 Hva er folkehelse?

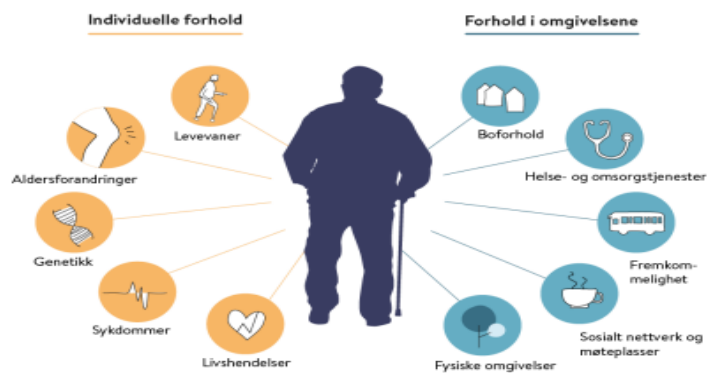
1.3 Fokusområder for denne 4 års perioden

1.3.1 Eldres helse

FHI via Folkehelseprofilen har bedt kommunen om å ha ekstra fokus på helsa til de eldre. Dette er begrunnet i den forestående eldrebølgen.

Eldrebolegen i Froland vil komme noe seinere enn i landet ellers, men den vil komme.

Figur 5. Hva påvirker eldres helse?

Årsaken er at Froland i dag har en ung befolkning. Figuren her, tatt fra FHI sin folkehelseprofil, viser mange faktorer som har/kan ha innvirkning på eldres helse. Levevaner, aldersforandringer, genetikk, sykdommer og livshendelser er forhold som påvirker individet. Boligforhold, helse- og omsorgstjenester,

fremkommelighet, sosialt nettverk og møteplasser og fysiske omgivelser er samfunnsforhold med betydning for alles helse. (Figuren her er henta fra FHI sin folkehelseprofil).

1.3.2 Overvekt

Froland kommune har høyere forekomst av overvektige 17 åringer enn det en finner ellers i Norge. Det er nedsatt ei arbeidsgruppe som ser på mulige tiltak for å forbedre denne situasjonen. Målet er både å forebygge overvekt og å forhindre komplikasjoner av overvekt.

1.3.3 Psykisk helse, både hos barn og unge og hos voksne

Kommunen har i dag tilbud til folk med psykiske plager og lidelser for voksne. Dette består i timer hos fastlege, evt videre henvisning til spesialisthelsetjenesten. I tillegg er det tilbud om oppfølgingssamtaler på vedtak hos de som jobber innen psykiskhelsetjeneste. Det er også et lavterskeltilbud med drop-in samtaler for de over 16 år. Dette tilbudet samarbeider med Frisklivssentralen som bl.a har faste gåturer. I tillegg er «Treffet» et dagsenter tilbud og det arrangeres ulike kurs for forskjellige befolkningsgrupper. Psykisk helsetjeneste tilbyr også tjenester i form av støttekontakt og koordinator til de som måtte trenge dette. Det er nylig startet et nytt lavterskeltilbud som heter «Inn på TUNET» med fokus på ressurser, interesser, mestringsevne, fysisk aktivitet og dyrehold.

For barn og unge er det også tilbud i dag via fastlege, ABUP, helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom. Kommunen er pålagt å ha et behandlingstilbud og oppfølgingstilbud til barn og unge ut over dette. Det mangler per dags dato i Froland, men det jobbes med å bygge det opp. Det er en stor andel barn og unge i kommunen og de har ifølge forskrift fra 2023 om psykisk helse for barn og unge, rett på et kommunalt behandlings og oppfølgingstilbud ut over tilbudet fra helsestasjon og fastlege.

1.3.4 Omsorgsboliger

Både omsorgsboliger for eldre og omsorgsboliger for personer med en eller annen funksjonsnedsettelse vil det bli økende behov for fremover. Det er viktig å ha tilstrekkelig antall boliger, at boligene er korrekt geografisk plassert og utformet. Eldrebølgen gjør at flere personer vil trenge bistand. Det at kommunen har boliger, kommunale eller private, til

salgs eller til leie sentralt, vil spare hjemmesykepleien og hjemmetjenesten ellers for mye tid og penger.

1.4 Kilder

For å skrive denne oversikten er det henta inn opplysninger fra

- Folkehelseloven
- Helsedirektoratets veileder for systematisk folkehelsearbeid
- Forskrift om psykisk helse barn og unge
- Folkehelseprofilen 2024
- Folkehelseundersøkelsen i Agder 2023
- UngData og UngData Junior oversiktene 2019 og 2022
- Elevundersøkelsen 2023/24, Udir
- KommuneHelse statistikkbank
- Statistisk sentralbyrå
- NAV
- Husbanken
- KOSTRA
- Lokal elevundersøkelse på ungdomsskolen
- Informasjon fra kommunens forskjellige sektorer, både skriftlig og muntlig informasjon
- Informasjon fra politiet
- Helsedirektoratets anbefaling om fysiskaktivitet i forebygging og behandling

2. Befolkningssammensetningen

2.1 Innledning

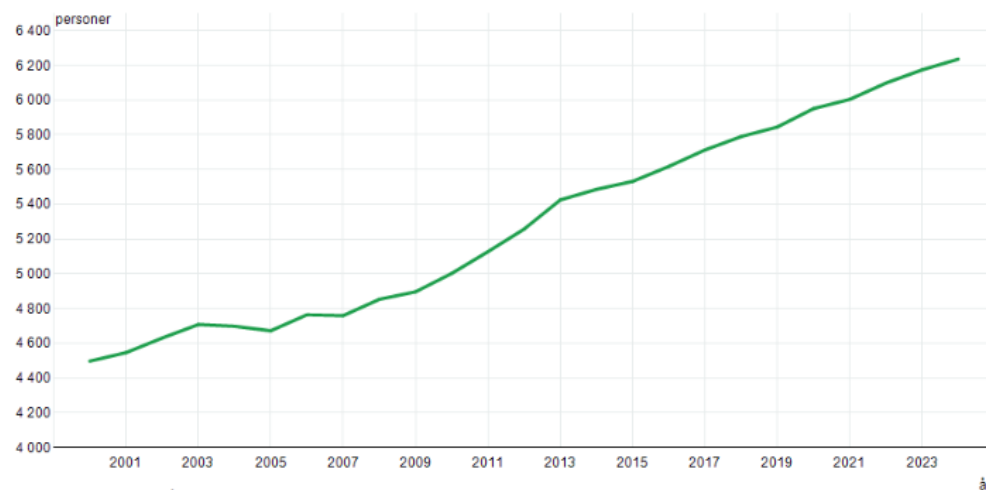

Folketallet i kommunen
1. kvartal 2024

6 257 innbyggere

Froland kommune har hatt en gradvis befolkningsvekst i alle år siden midten av 1970-tallet, kraftigst vekst de siste årene. Ved inngangen til 2024 var det 6257 registrerte innbyggere i Froland kommune, en økning på 1760

06913: Befolkning og endringer, etter år. Froland, Befolkning 1. januar.

personer siden starten av 2000. Det er i snitt en økning på over 70 personer i året disse siste 24 årene. Befolkningsveksten er betinget i netto positiv fødselsrate, netto tilflytning og økning i levealder. Grafen viser befolkningen ved inngangen av alle årene fra 2000 til 2024.

2.2 Funn

2.2.1 Alderssammensetningen

Befolkningssammensetningen i Froland skiller seg ut fra resten av landet i form av at det er en høyere andel barn og unge (0-17 år) som er folkerregisterregistrert i Froland (22,8 %, mot 20,3 % nasjonal gjennomsnittsverdi).

Samtidig er det færre innbyggere som er 80 år eller eldre (Froland 3,6 % og Norge 4,5 %). Også dersom en ser på «fremskrevet alderssammensetning til 2050», så vil Froland skille seg ut med 9,6 % i aldersgruppa 80 år og eldre, mot 10,4 % i Norge. Froland ser også frem mot en eldrebølge, men den er noe seinere enn i store deler av landet ellers.

Samtidig som en vet at eldre er generelt i bedre funksjonsnivå i dag enn tidligere, og de har kunnskap og ressurser som er viktige for både familien og for samfunnet i form av både frivillig arbeid og lønnet engasjement i samfunnet. Vi vet at flere av de sjukeste og mest pleietrengende vil overleve sine sykdommer og leve i flere år med sine helseutfordringer. Det er en økende utfordring for helseressursene. Det vil verken være tilstrekkelig helsepersonell eller kommuneøkonomi til å tilby alle som tidligere fikk sykehjemsplass, en sykehjemsplass i fremtiden. Det er derfor viktig å bygge opp en mindre resurskrevende omsorgstjeneste. Dette innbefatter økt bruk av hjemmesykepleie og hjemmehjelp i stedet for sykehjemsplass til mange. Samtidig er det viktig å ha tilstrekkelig med sykehjemsplasser til de som måtte trenge det.

2.2.2 Tjenestetilbud i institusjon og bolig

Froland kommune har i dag et sykehjem med 6 korttidsplasser og 21 langtidsplasser. I tillegg har kommunen 41 omsorgsboliger med heldøgnspleie. Kommunen tilbyr hjemmesykepleie til 180 personer og avlastningstilbud til 12 barnefamilier. Det er også tilbud om habiliteringstjeneste til 12 personer med funksjonsnedsettelse. (Info fra kommunal ledelse).

2.2.3 Forventet levealder og utdannelsesnivå

Her har vi sett på forventet levealder ved fødsel for alle i Froland, Agder og Norge, og på forventet levealder ved fylt 30 år, oppdelt i forhold til utdannelsesnivå.

Forventet levealder totalt og etter utdanning (B, inndeling per 1.1.2024)

År			2008-2022	
Kjønn			menn	kvinne
Geografi	Alder	Utdanningsnivå		
Hele landet	ved fødsel	Alle utdanningsnivåer	80,3	84,0
Agder	ved fødsel	Alle utdanningsnivåer	79,9	83,8
Froland	ved fødsel	Alle utdanningsnivåer	79,8	83,3

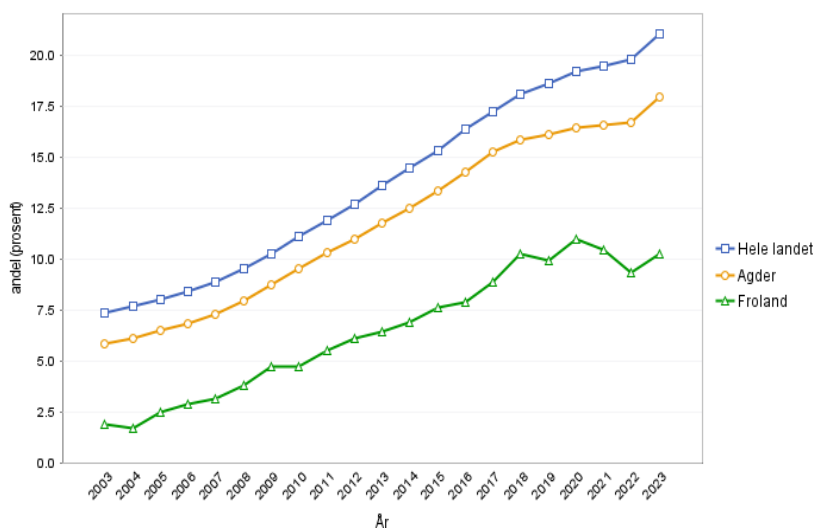
Forventet levealder totalt og etter utdanning (B, inndeling per 1.1.2024)

År			2008-2022	
Kjønn			menn	kvinner
Geografi	Alder	Utdanningsnivå		
Hele landet	ved 30 års alder	Alle utdanningsnivåer	81,1	84,5
		Grunnskole	77,6	81,8
		Videregående eller høyere	83,0	86,5
Agder	ved 30 års alder	Alle utdanningsnivåer	80,8	84,2
		Grunnskole	76,7	81,2
		Videregående eller høyere	82,9	86,3
Froland	ved 30 års alder	Alle utdanningsnivåer	80,6	83,7
		Grunnskole	76,9	80,3
		Videregående eller høyere	:	87,4

Tabellene er henta fra kommunehelsa statistikkbank. Når en ser på tallene for levealder så kan en forenklet si at kvinner lever lengre i Froland enn menn, slik det også er i resten av landet. De med høyere utdanning lever lengre enn de som bare har grunnskoleutdanning. Befolkninga i Froland har lavere forventet levealder enn det en finner på nasjonalt nivå, unntaket er kvinner med mer utdanning enn bare grunnskole. De lever 0,9 år lengre i Froland enn i gjennomsnitt i Norge. Videre så ser vi at forskjellen på kvinner med bare grunnskoleutdanning og kvinner med mer utdanning er på hele 7,1 år i forventet levetid i Froland.

2.2.4 Andel innvandrere

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (geografisk inndeling per 2024)

I Froland er det 10,2 % av innbyggerne som enten er innvandrere eller barn av innvandrere. I Norge er det tilsvarende tallet 21,0 %. Grafen er fra Kommunehelsa statistikkbank.

Land	Antall innvandrere	Land	Antall innvandrere
1) Polen	100	5) Syria	31
2) Litauen	58	6) Sverige	15
3) Ukraina	55	7) Pakistan	9
4) Tyskland	36	8) Irak	3

Ser vi på hvor de bofaste innvandrerne i Froland kommer fra, finner vi at ved inngangen til 2024 kom det flest fra Polen. Følgende tabell viser land hvor flest innvandrere har sin bakgrunn. Tabellen inkluderer innvandrere og barn av innvandrere. Tallene er fra SSB.

2.3 Hovedutfordringer

Froland har i dag en stor andel av barn og unge i sin befolkning, men veksten i andel eldre kommer også til Froland de nærmeste årene. En må med andre ord i Froland både ha folkehelseiltak rettet mot barn og unge og rettet mot eldre for å nå størstedelen av befolkningen.

Det er lavere forventet levealder i Froland enn ellers i landet. Hos kvinner ser vi en stor forskjell på de med og de uten utdanning ut over grunnskolenivå. Det mangler statistisk materiale til å si noe klart om mennene med og uten utdanning ut over grunnskolenivå. Samtidig så vet vi at Froland kommune har en høy andel av befolkningen som ikke tar høyere utdanning. I et folkehelseperspektiv så er dette en utfordring. Det vil derfor være godt folkehelseforebyggende tiltak å klare å støtte ungdommen til å gjennomføre videregående utdanning og å ta høyere utdanning.

Det er lav andel av befolkninga i Froland som er innvandrere, og andelene av innvandrere som er flyktninger blir også lav. De fleste innvandrerne er ikke kommet som flyktninger. Holdningsskapende arbeid og inkludering er viktig, både med hensyn på barn, ungdom og voksen. Etter hvert også med hensyn på eldre.

3. Oppvekst og levekår

3.1 Innledning

Forhold både i oppveksten og i levestett har betydning for helse og livskvalitet og er derfor viktige elementer i et folkehelseperspektiv. Her må vi både se på forhold for barn, ungdom, voksne og eldre. Andel av befolkningen som er i jobb, får utdanning, er sykemeldt, er uføretrygdet, har fritidsaktivitet, føler de har god eller dårlig livskvalitet og økonomiske forhold er viktige faktorer i denne vurderinga.

Selv om Froland er en kommune med mye mindre kulturell mangfoldighet enn mange andre kommuner, så merkes det også i Froland at det er en økende innflytning til kommunen. Dette er både folk fra andre nasjoner og bakgrunner og folk fra andre deler av Norge, som også kan ha forskjeller i kultur, forventninger og krav til hva kommunen skal bidra med.

Arbeid gir tilgang til viktige helsefremmende ressurser som sosiale relasjoner, identitet, personlig vekst, og økonomisk trygghet. Høy sysselsetting der også personer med redusert arbeidsevne har et arbeid å gå til, vil være positivt for folkehelsen. Gruppen som mottar uføreytelser, er en utsatt gruppe helsemessig (fysisk og psykisk) og materielt.

Inntekt og økonomi er grunnleggende påvirkningsfaktorer for helse, og forskning har vist at det er en sammenheng mellom inntektsnivå og helsetilstand.

3.2 Funn

3.2.1 Barnehage, skole og SFO

Det er full barnehagedekning i Froland kommune. Det er ikke alle barn som velger å gå i barnehage. Froland kommune har 6 barnehager, hvorav 4 er kommunale og 2 er private. Personalet og deres kompetanse er en viktig ressurs og en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for omsorg, lek, danning og læring, slik det står i rammeplanen. I 2023 oppfylte 100% av barnehagene i Froland bemannings- og pedagognormen.

Det er 3 grunnskoler i Froland kommune. Tilstandsrapporten for skoleåret 2023/2024 viser at lærertettheten for 5.-7. trinn er blitt høyere. Lærertettheten er fremdeles lavere enn i Agder forøvrig og landsgjennomsnittet. Et godt skolemiljø har stor betydning for elevenes trivsel og læringsresultater.

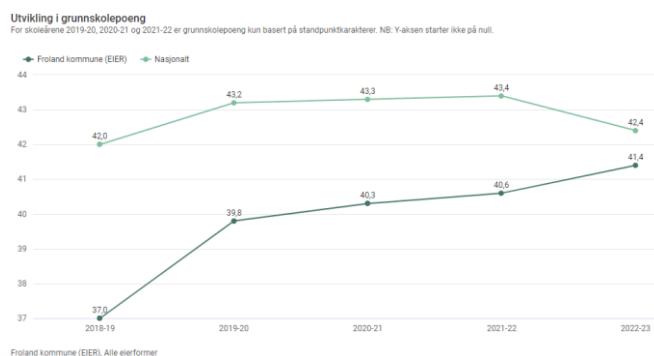
Det er SFO tilbud på alle skoler med 1.-4. trinn. 54,5 % av elevene i aktuell alder benytter seg av SFO-tilbud.

3.2.1.a Lese- og regneferdigheter

Froland kommune ligger under landsgjennomsnittet på nasjonale prøver i regning, lesing og engelsk for 5. trinn. De nasjonale prøvene for 5. trinn viser en økning i andelen elever på laveste prestasjonsnivå det siste året. Da resultatene har vært gode over mange år, må det undersøkes hva som kan være årsakene til at resultatene har blitt dårligere dette året. Det antydes muligens forklaring kan være at det har vært flere lærerskifter de siste årene, og at elevene har gjennomgått undervisningsendringer pga koronapandemi. Dette siste er jo noe som har rammet hele verden og ikke bare ungdom i Froland. Det forklarer dermed bare et fall i Froland kommunes resultater, det forklarer ikke hvorfor Froland kommune gjør det dårligere enn landssnittet. Andelen elever i Froland med spesialundervisning er høyere enn landsgjennomsnittet.

3.2.1.b Grunnskolepoengene

Grunnskolepoengene på nasjonalt nivå ligger på 42,4 poeng. I perioden 2018-2019 til 2022-2023 har grunnskolepoengene i Froland steget litt hvert år. Siste år er grunnskolepoengene 41,4, noe som bare er 1,0 poeng under nasjonalt nivå. For skoleåret 2022-2023 ligger Froland på samme nivå som Agder. Samlet sett har det vært en positiv utvikling av grunnskolepoengene de siste årene.

3.2.1.c Mobbing

Undersøkelser viser at de fleste trives på skolene i Froland. Mobbing er en faktor som reduserer livskvalitet betraktelig og kan ha negative konsekvenser både for skoleprestasjoner og psykisk helse.

Mobbing i skolen	Norge	Agder	Froland
7. klasse	12,8 %	12,7 %	9,6 %
10.klasse	10,9 %	10,0 %	12,7 %

Elevundersøkelsen skoleåret 2023/24 viser at barn og unge i Froland blir utsatt for mobbing på skolen. Dette gjelder direkte mobbing og/eller digital mobbing fra medelever, og noen angir faktisk også at de opplever mobbing fra voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Dette er svært høye tall. Opplæringsloven slår fast at skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide systematisk for å fremme helse, miljø og trygghet til elevene for å oppfylle dette. Kommunen har beredskapsteam mot mobbing av barn i barnehage og på skolen. De får enkelte henvisninger fra skolen og foreldre. Det har vært få henvisninger de årene det har eksistert, arbeidet skal evalueres høsten 2024.

3.2.2 Fritidsaktivitet og ensomhet

UngData undersøkelsen viser at Froland ligger på samme nivå som resten av landet med hensyn på deltagelse i organisert fritidsaktivitet med 56 % av ungdomsskoleelevene i 2022. Tallet er tilnærmet uendret fra 2019, dette til tross for at det har vært en Koronapandemi mellom disse undersøkelsene.

Folkehelseundersøkelsen Agder 2023 viser at hele 91,5 % av innbyggerne over 18 år syns Froland har svært god tilgjengelighet på idrettstilbud. Dette er betydelig bedre enn snittet i Agder som ligger på 79,0 %. Frolendingene er også tilfreds med tilgang til Natur- og friluftsområder, 93,0 %.

Andelen av ungdom i Froland som føler seg plaget av ensomhet har steget fra 17 % i 2019 til hele 26 % i 2022 (UngData). Froland har forflyttet seg fra å ligge under landssnittet for ensomhetsfølelse til å ligge over snittet.

Folkehelseundersøkelsen i Agder 2023 viser at for voksne ligger ensomhetsfølelsen i Froland på 13,9 %, tilnærmet likt som resten av Agder. Hele 57,6 % av alle voksne i Froland møter gode venner en eller flere ganger i uka. Dette er omtrent det samme som vi finner i hele Agder (57,0 %). Det er verdt å merke seg at kvinner oftere møter gode venner enn det menn gjør, 59,9 % av kvinnene mot 54,3 % av mennene møter venner ukentlig eller oftere

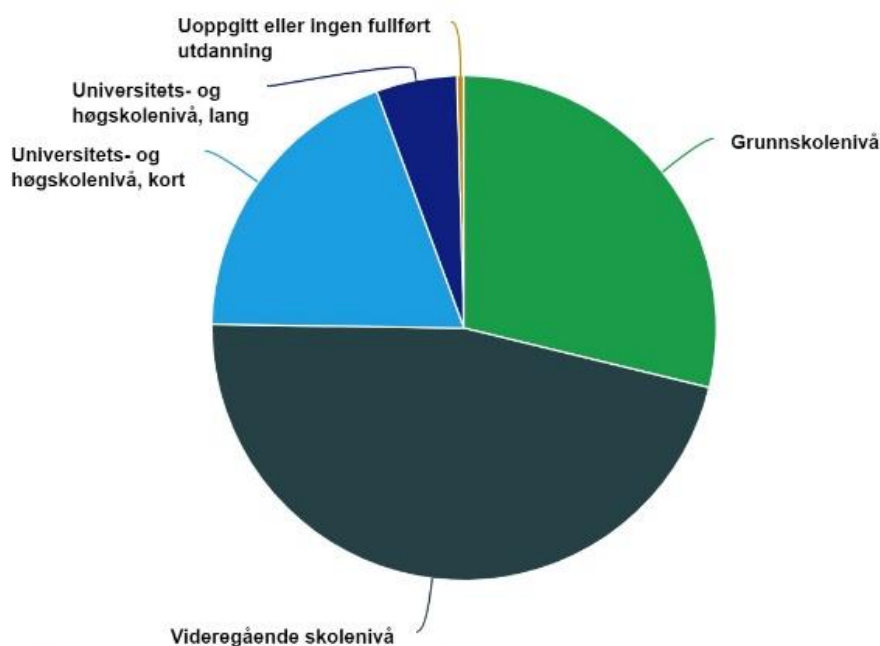
3.2.3 Utdanning, arbeid, sykemelding og uføre

3.2.3.a Utdanning

SSB viser at det i gamle Aust-Agder fylke er flere som ikke klarer å fullføre videregående skole sammenlignet med landet ellers. Det er både dersom en ser på de som fullfører på normert tid, og dersom en ser på de som fullfører videregående skole i løpet av 5 år. Dette er spesielt tydelig innenfor yrkesfaglig studieretning. Når en ser på utviklingen de siste 5 år så begynner stadig flere elever på videregående opplæring samme år som avsluttet grunnskole. Prosentandelen har steget fra 95,4 i 2018 til 100% i 2022. Dette er bedre enn Agder, nasjonalt og kostra-gruppen for samme periode.

Når vi ser på gjennomføringsgraden (drop out) i videregående opplæring ser vi at foreldrenes utdanningsnivå viser en klar sammenheng med gjennomføringsgraden. Elever med foreldre med kun grunnskole har en gjennomføringsgrad på 45%. Elever med foreldre med videregående skole har en gjennomføringsgrad på 73%. Elever med foreldre som har universitet/høgskole har en gjennomføringsgrad på 88%. Gjennomsnittlig gjennomføringsgrad på normert tid er for perioden 2020-2022 på 76%. (Kommunehelse statistikkbank).

Høyeste fullførte utdanningsnivå

Kilde: Befolkningens utdanningsnivå, Statistisk sentralbyrå

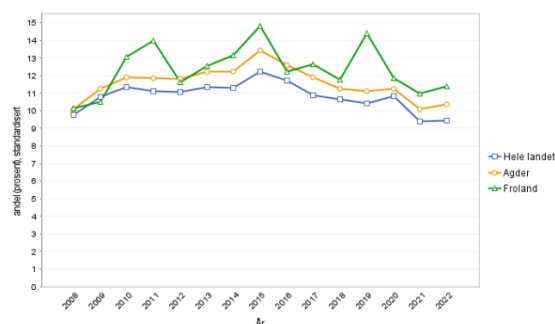
I Froland har kvinner generelt høyere utdanning enn menn. Likevel er det både for kvinner og menn flere som bare har grunnskoleutdanning enn det en finner i landet ellers. Det samme gjelder videregående. Vi vet at det er sosioøkonomiske forhold og helsemessige forhold som påvirkes av utdanningsnivået en person har. Det å øke befolkningens utdanningsnivå vil derfor på lang sikt ha betydning for den totale befolkningens folkehelse.

3.2.3.b Arbeidsledighet

Arbeidsledighet i Froland har gått ned de siste årene og ligger nå likt som hele landet på 1,8 prosent (2022). Arbeidsledige antas å være en utsatt gruppe både psykisk og materielt, og arbeidsledighet antas å kunne virke negativt inn på helsetilstanden (FHI).

Grafen ved siden av viser unge i aldersgruppa 15-29 år som står utenfor arbeid, utdanning og opplæring (inkludert arbeidsmarkedstiltak). I Froland (grønn linje) utgjør denne aldersgruppa hele 11,4 % av befolkningsgrunnlaget. Nasjonalt (blå linje) er det 9,5 % av befolkningen.

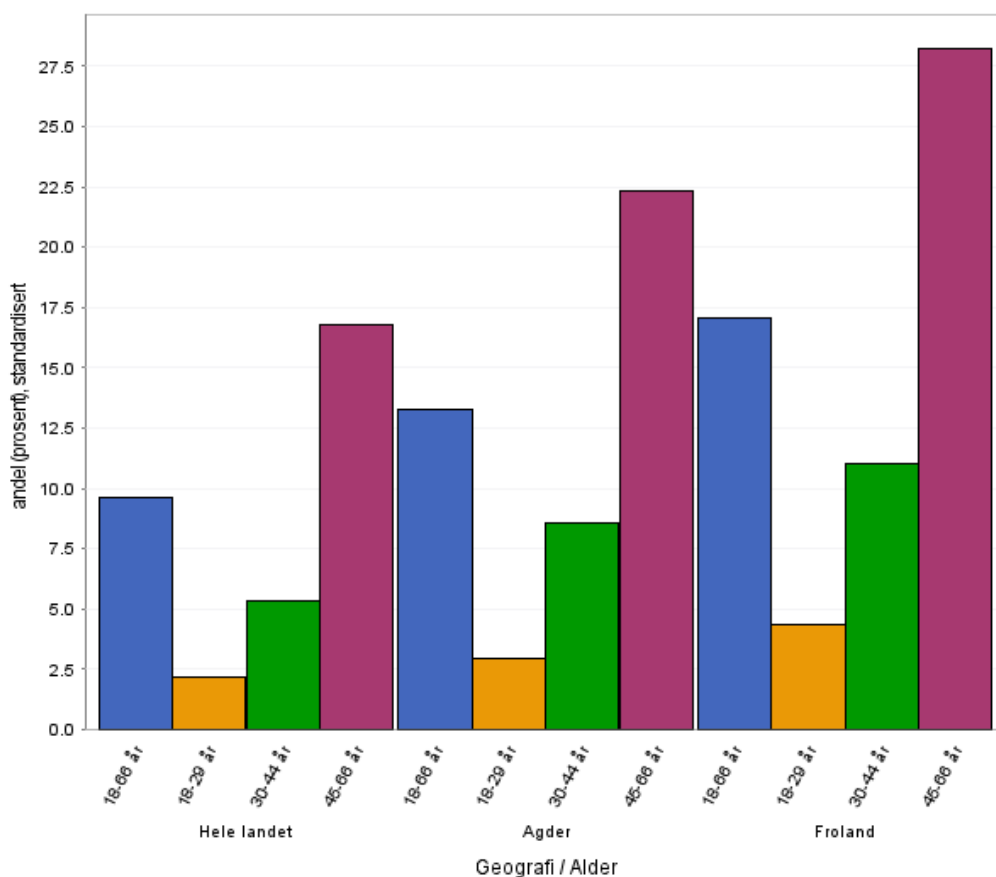
Unge utenfor arbeid, utdanning og opplæring (inndeling per 1.1.2024) – Kjønn samlet, totalt, andel (prosent), standardisert, 15-29 år

3.2.3.c Uføre

Mottakere av uføreytelser (B, inndeling per 1.1.2024) – kjønn samlet, varig uførepensjon, andel (prosent), standardisert, 2020-2022

► Endre utvalg av...

Froland har en høy andel uføre (18,4 %) sammenlignet med hele landet (10,4 %), mens Agder ligger også høyt med 14,2 %. Dette er informasjon fra NAV over uføretrygdde i aldersgruppa 18-67 år. Vi har spesielt mange i alderen 45-66 år (28,3 %), men i alle aldersgrupper ligger Froland høyere enn resten av Agder og Norge. Det er mest

bekymringsfullt at Froland ligger høyt med hensyn på ung ufør. Det er flest kvinner i alle aldersgrupper bortsett fra aldersgruppa 18-29 år, hvor det er flest menn som er uføre.

3.2.3.d Sykemelding

Det egenmeldte sykefraværet har gått ned nasjonalt, mens det legemeldte fraværet med psykiske lidelser har økt, spesielt blant de unge. 30 prosent av det nasjonale fraværet i aldersgruppa 25-29 år, skyldes psykiske lidelser. (Nasjonal pressemelding NAV). Vi har ikke funnet tilsvarende tall for Froland. Vi vet at det er mye psykiske plager i Froland betinget i forbruk av legemidler, se pkt 7.2.2

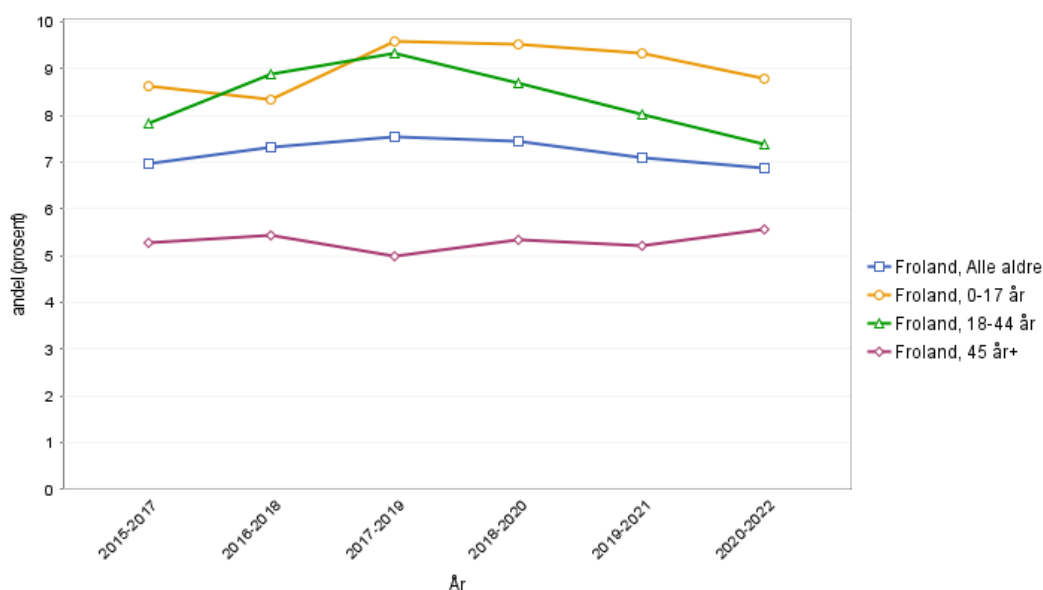
Årsakene til sykefravær og uførepensjon er mange ganger vanskelige å fastslå, og de er sammensatte. Forhold som usikker arbeidssituasjon, nedbemanning og livsstilsfaktorer kan påvirke sykefraværet og andelen som søker om uføreytelser. Flertallet av sykemeldinger og langvarige trygdestønader gis for muskel- og skjelettlidelser og psykiske lidelser som angst og depresjon. (FHI)

3.2.4 Sosioøkonomisk status

Det er høyest andel av befolkningen i lavinntektsusholdning i aldersgruppa 0-17 år i Froland kommune. Kurven under viser andel av befolkninga i Froland som lever i vedvarende lavinntekt, delt opp i aldersgrupper. Totalandelen av husholdninger med vedvarende lav inntekt er jevn, med en nedgang i de siste årene. Denne nedgangen finner en i aldersgruppa 0-17 år og i aldergruppa 18-44 år. I aldergruppa over 45 år er det derimot en svak økning i andel med lav inntekt. Det at flere over 45 år har vedvarende lavinntekt er noe en bør være obs på. Vi vet at i samfunnet er det ofte foreldre og besteforeldre som hjelper barn og barnebarn med investeringer og i tøffe økonomiske tider. Dersom flere av de godt voksne får lavere inntekt vil det igjen kunne gå utover barn og unge.

Vedvarende lavinntekt, husholdninger, kommunal grense (inndeling per 1.1.2024) – EU60, andel (prosent)

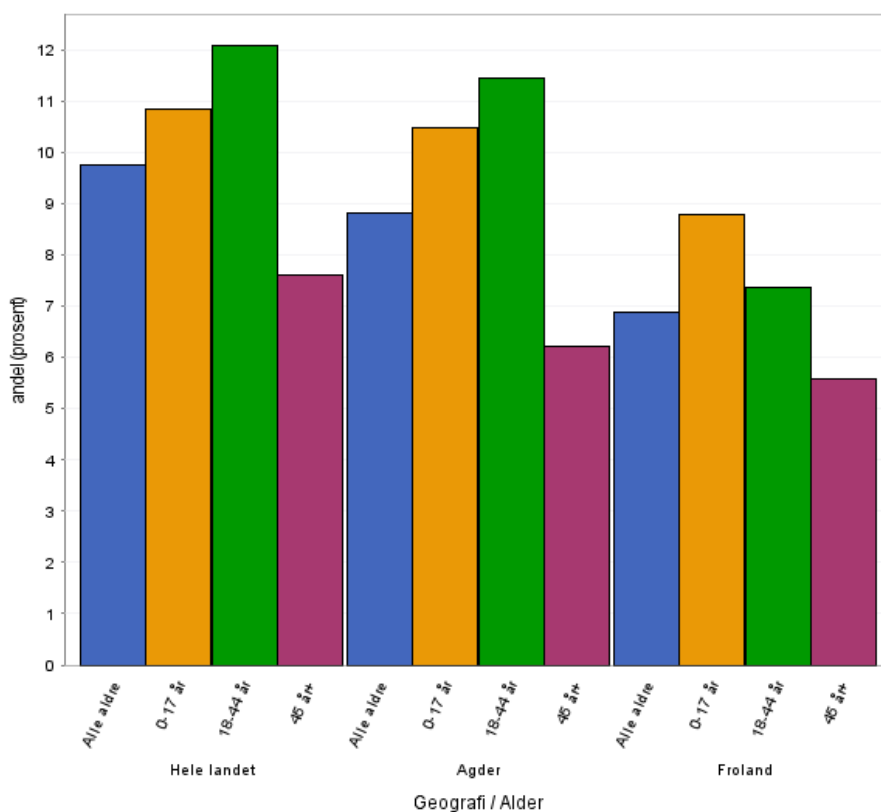
► Endre utvalg av...

Dette søylediagram viser forholdene i Norge, i Agder og i Froland ved inngangen til 2024, med hensyn på å leve i husholdning med lav inntekt. Også her ser en oppdeling i aldersgrupper. Froland har færre husholdninger totalt, som regnes som lavinntekts-husholdning, sammenlignet med hele landet og med Agder (se de blå søylene på grafen).

Vedvarende lavinntekt, husholdninger, kommunal grense (inndeling per 1.1.2024) – 2020-2022, EU60, andel (prosent)

► Endre utvalg av...

I Froland bor 3,3 % av barn i familier som mottar sosialhjelp (2022). I Agder er det 6,1 % og i hele landet er det 6,3 %. Barn av sosialhjelpsmottakere antas å være en mulig utsatt gruppe, både økonomisk og sosialt. Det å vokse opp i familier som over tid har lav inntekt har stor betydning for barnas helse og velferd og betydning for deres fremtid som yrkesaktive. (FHI)

3.2.5 Barnevernstiltak

Medregna i begrepet barnevernstiltak er alt fra omsorgsovertakelse og barnevernsinstitusjon på den ene sida og økonomisk støtte til barnehage, SFO og fritidsaktiviteter på den andre sida. Det er derfor vanskelig å si noe om alvorlighetsgraden når kun vi ser på tallene for barnevernstiltak.

Vi kan se ut fra kommunehelse statistikkbank at fra 2016 har andel barn i Froland som har ett eller annet vedtak fra barnevernet, falt fra 7,2 % av alle barn til 5,2 % i 2022. Kommunehelse statistikkbank har ikke nyere tall. Har snakka med leder for barnevernstjenesten i Froland. Tallene derifra er regna ut på annen måte, men får

informasjon om at barnevernet i 2023 fikk 90 bekymringsmeldinger, 23 færre enn året før. Av disse 90 meldingene var det 76 som barnevernet fant grunn til å undersøke nærmere. 37 % av de undersøkte sakene gikk videre til frivillige hjelpetiltak. Hvor mange tvangstiltak som har blitt vedtatt kan ikke opplyses om på bakgrunn av små forhold i kommunen og mulighet for gjenkjenning.

3.3 Hovedutfordringer

Froland har

- en lav grad av gjennomføring av videregående og høyere utdanning
- en høy andel av uføretrygdte og sykemeldte
- andelen av barn i lavinntektsfamilier i Froland er økende. Andelene er fortsatt lavere enn i fylket og i landet forøvrig.
- økende antall barn angir å føle seg mobba både i Froland og i resten av landet
- en høy andel barn med behov for spesialundervisning
- en betydelig stigning i alle aldre av personer som føler seg ensomme

4. Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø

4.1 Innledning

I folkehelseprofilen trekkes det frem flere forhold for fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø. Det har betydning hvordan de fysiske forholdene i kommunen er tilrettelagt for folkehelsen. Det må være mulighet for alle å benytte seg av tilbudene som er i kommunen. Med hensyn på biologisk og kjemisk miljø, så måles luftforurensning og drikkevannskvalitet. Sosialt miljø er at en har et aktivitetstilbud og sosialt miljø å være en del av. Valgdeltagelse regnes som en indikator på sosialt engasjement (og dermed sosialt miljø) i kommunen.

4.2 Funn

4.2.1 Fysisk miljø

Barnehager, skoler, helsestasjon, legekontor, bibliotek, Frolandia idrettshall sykehjem, omsorgsbolig osv har for det meste universell utforming. Det er ikke alle skolene eller alle barnehagene som har tilfredsstillende utforming, men det er mulighet for at barn som trenger barnehageplass får en tilpasset plass, og ved endret behov i de eldre skolene så må det gripes tak i når det er aktuelt.

Det er mange muligheter for å være aktiv i friluftsliv, både sommer- og vinterstid. Det er lysløyper, turstier, utbedring av gang og sykkelstinettnettverket, pågående arbeid med å bygge en folkehelsepark med fokus på bl.a. skiskyting.

4.2.2 Biologisk og kjemisk miljø

Froland kommune leverer drikkevann av en høyere kvalitet og en høyere leveringsstabilitet enn snittet for Norge. Samtidig så vet vi at Froland kommune leverer kommunalt vann til ca 50 % av husstandene. Det er bare disse 50% som vi har verdier på. Husstander som har privat vannverk eller brønn blir ikke testa av kommunen.

Andelen av befolkninga i Froland som er eksponert for luftforurensning i form av finkornet svevestøv, er for Froland satt til 0 %, mot 41,1 % i Agder og 46,3 % av totalbefolkninga i Norge.

Vi kan konkludere med at drikkevannet og luftkvaliteten i Froland er av bra standard.

Radonstråling blir kontrollert jevnlig i barnehager og skoler. Det er ikke full oversikt over radonstråling i utleieboliger, hverken på det private utleiemarkedet eller på det kommunale utleiemarkedet.

4.2.3 Sosialt miljø

Befolkningens vilje og evne til å organisere seg sosialt og politisk brukes som indikator på sosialt miljø. Valgdeltagelse ha økt noe siden 2019. Valgdeltagelsen ved kommunevalget og ved stortingsvalget er ganske likt resultatet for Agder og for hele landet. Ca 62 % valgdeltakelse til kommunestyrevalgene og ca 75 % ved stortingsvalgene.

Folk i Froland har et bredt utvalg av organisert og uorganisert aktivitetstilbud. Likevel er det mange som føler seg ensomme blant ungdom. UngData 2022, som er siste undersøkelsen for Froland, viser en stigning i ungdoms ensomhetsfølelse fra 17 % til 26 %. Froland gikk fra å være under landssnittet til å være over landssnittet.

4.3 Hovedutfordringer

I et folkehelseperspektiv så tror jeg ikke at det er fysisk, biologisk, kjemisk eller sosialt miljø som er den største utfordringa i Froland kommune.

5. Skader og ulykker

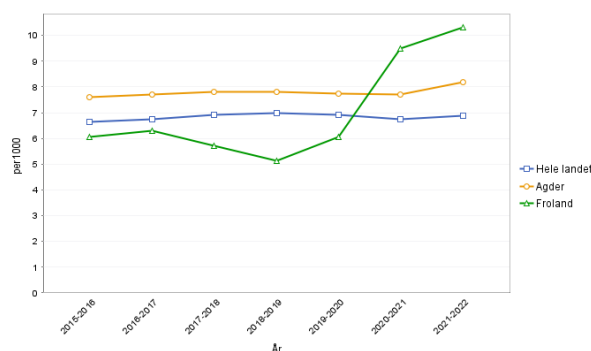
5.1 Innledning

Det er vanlig å skille mellom skader som skjer utilsiktet (ulykkesskader) og skader som påføres med hensikt (voldsskader og villet egenskade).

Til tross for en betydelig nedgang i dødelighet som følge av ulykker i Norge de siste ti årene, er skader og ulykker fremdeles en stor utfordring for folkehelsen som kan medføre lidelse, redusert livskvalitet for den enkelte og store samfunnsøkonomiske kostnader (FHI).

Froland fengsel ligger i Froland kommune og dermed vil straffesaker som er registrert i fengselet også være en del av kommunens statistikk. Dette vil være en faktor som spiller inn på noen av tallene, det ser man blant annet innen kriminalitetstypene narkotika, skadeverk, vold og mishandling. Froland fengsel åpnet i september 2020.

Vold og mishandling, anmeldte tilfeller – per 1000

5.2 Funn

5.2.1 Trafikkhendelser

Politiet rapporterer en stor variasjon i antall trafikkhendelser de er involvert i fra år til år. Politiet angir selv at det er betinget i endringer i hvordan de skal prioritere arbeidet sitt, nasjonale føringer. I 2023 var politiet involvert i 41 trafikkhendelser. Av disse var 15 hendelser i beruset tilstand.

Kjente påvirkningsfaktorer:

- Høy fart
- Manglende bilbeltebruk
- Manglende erfaring
- Uoppmerksomhet
- Manglende gang og sykkelsti
- Manglende fotgjengerovergang
- Stor andel av barn blir kjørt til og fra skolene på veier som ikke er dimensjonert for denne mengden trafikk
- Eldre bilpark

5.2.2 Voldshendelser

Det har vært en økning i voldshendelser som når frem til politiet etter at Froland fengsel kom til kommunen i 2020. Dette forklares med at alle voldshendelser i fengselet blir rapportert, både mellom fanger og dersom fanger truer eller yter vold mot de ansatte. Dette er hovedårsaken til den kraftige stigninga i meldte voldshendelser fra 20 i 2019 og opp til 81 hendelser i 2023.

Ifølge ungdataundersøkelsen er det 27% av ungdomsskoleelevene som oppgir at en annen ungdom har slått, sparket, ristet hardt, lugget dem en eller flere ganger. 3% oppgir at en voksen i familien har slått dem med vilje.

Vold i nære relasjoner er en liten undergruppe i voldshendelser. Her er det også en liten økning, men det er så få hendelser totalt som blir rapportert til politiet at nøyaktige tall kan ikke offentliggjøres. Vedrørende vold i nære relasjoner mistenker en alltid en underreportering. Vold i nære relasjoner er både vold mellom partnere, vold mellom søsken, vold fra barn mot foreldre/besteforeldre og fra foreldre/besteforeldre mot barn. Det er både snakk om fysisk og psykisk vold. Begge deler har stor skadelig innvirkning på offeret.

Konsekvensene av å bli utsatt for vold er mangfoldige og omfatter alt fra ulike alvorlighetsgrader av fysiske skader til død. Psykiske plager som angst, depresjon eller post traumatisk stress lidelse er vanlig. Vold øker også risikoen for fall i skoleprestasjon og frafall fra utdanningsløp og arbeidsliv.

Kjente påvirkningsfaktorer:

- Rusmiddelbruk
- Psykiske problemer

- Tidligere voldsutsatt
- Sosiale problemer
- Manglende kunnskap om skadeeffekt av vold

5.2.3 Arbeidsulykker

Froland har mange små arbeidsplasser. Mange er selvstendig næringsdrivende. Ei arbeidsulykke kan være alvorlig, men sannsynligheten for at den i Froland vil ramme mange mennesker er ikke stor. Det er nesten bare kommunen som har store arbeidsplasser.

Arbeidsulykker deles blant annet inn i støt, påkjørsel, velt, klemskade, fall, stikkskade, elektrisk spenning, trusler om vold med flere. Alle disse skadene forekommer i yrker som det er mange personer som har i Froland. Det er likevel så få arbeidsulykker i Froland at vi ikke kan hente ut noe statistikk. Arbeid mot arbeidsulykker er likevel viktig da skadene for den enkelte kan være alvorlige.

5.3 Hovedutfordringer

Voldshendelser, trafikkulykker og arbeidsulykker er viktige faktorer for folkehelse til innbyggere. Etter 2020 har Froland kommune gjort et hopp på skade- og voldshendelser. Politiet peker på sammenheng med opprettelsen av Froland fengsel.

Det er viktig at Froland ser alvorlig på skader og ulykker i kommunen. Trafikkulykker og forebyggende arbeid er viktig. Holdningsskapende arbeid er nødvendig og viktig virkemiddel for å bedre forholdene som gjelder skader og ulykker. Holdningsendringer som gjelder mobbing og vold må det jobbes med på alle nivå. I forhold til vold i nære relasjoner vet vi at det er størst problem i forhold det er involvert et høyt forbruk av alkohol eller andre rusmidler, eller der det forekommer psykiatrisk sykdom.

6. Helsereelatert atferd

6.1 Innledning

Innen folkehelse er det viktig å jobbe for de forholdene som stimulerer til gode livsvaner og å jobbe mot det som opprettholder dårlige vaner. Har valgt ut noen viktige tema vedrørende atferd og folkehelse som kommenteres med hensyn på forhold i Froland kommune.

6.2 Funn

6.2.1 Fysisk aktivitet

Det er rikelig tilgang på naturresurser for friluftaktiviteter i Froland kommune. Det er aktivt idrettslag og god tilgang til å være fysisk aktiv i idrettslag, i treningsstudio, i basseng. Det er gode muligheter for aktivitet innendørs eller utendørs, aleine eller i gruppe. Dette er det stor enighet om, likevel er det et spørsmål om disse gode tilgangene benyttes slik de burde.

[Helsedirektoratet](#) anbefaler alle å være i fysisk aktivitet. Mengden aktivitet varierer avhengig av alder. Folkehelseundersøkelsen Agder viser at bare 22% av de voksne har moderat fysisk aktivitet av minst 30 min varighet 4 dager i uka eller mer. Tallene for hele

Agder viser også at det er mest fysisk aktivitet hos de i aldersgruppa 18-29 år og hos de som rapporterte å ha en god familieøkonomi.

UngData viser at bare 62 % av elevene i ungdomsskolen og 57 % av elevene i videregående skole oppgir at de er så aktive at de blir andpustne eller svette 3 ganger i uka eller mer.

6.2.2 Kosthold

UngData har avslørt at i 2022 var det bare 61 % av elevene på ungdomsskolen som hadde spist frokost hver dag før de kom til skolen. Det vil si at 39 % møtte opp til skolen uten å ha spist frokost. UngData 2022 viser også at bare 79 % av ungdommene spiser matpakke eller lunch hver dag, 21 % spiser med andre ord ikke lunch. Kommunen jobber aktivt med mat og måltidsrutiner i skolene, på sfo og i barnehagene. Det er for tidlig til å si noe om resultater, men problemet får fokus.

Folkehelseundersøkelsen i Agder 2023 fant følgende om kostholdet i Froland:

- bare 38 % av den voksne befolkningen i Froland spiste fisk minst 2-3 ganger i uka
- bare 26 % hadde daglig inntak av frukt eller bær (kvinner 33 % og menn bare 16 %)
- 36 % hadde daglig inntak av grønnsaker (kvinner 46 % og menn 23 %)
- 31 % hadde inntak av sukkerholdig brus eller leskedrikk minst 2-3 ganger i uka (kvinner 26 % og menn 39 %)
- **Alle resultatene for Froland er dårligere enn snittet i Agder, og tallene for Agder er også langt fra det Helsedirektoratet anbefaler.**

Kostholdet til eldre har vi ikke funnet direkte tall for Froland, men det er mange tall for eldre i Agder i Folkehelseundersøkelsen i Agder. Ser at det er færre eldre enn snittet i Agder som drikker sukkerholdig brus eller leskedrikk. For både kvinner og menn er det lavest forbruk i aldersgruppa 70-79 år. Når det gjelder daglig inntak av frukt eller bær så er det størst andel blant befolkninga som er 80 år eller eldre. Når det gjelder daglig inntak av grønnsaker så er det klart høyest i befolkninga over 70 år. Det som også er påfallende vedrørende daglig inntak av grønnsaker, er at det i alle aldersgrupper er en jevn økning i inntak jo eldre en blir. Allerede ved 30 års alderen er kvinnene i Agder over det totale befolkningsgjennomsnittet på at 41 % spiser grønnsaker daglig. Mennene når ikke opp til dette gjennomsnittet i det hele tatt. Dette er en indikasjon på at det kan være svært viktig å ha målrettet «grønnsak-spise-kampanjer» rettet mot menn i alle aldersgrupper, fra barnehagealder og opp gjennom skole, yrkesliv og pensjonisttilværelse.

6.2.3 Skjermtid

Hele 45 % av ungdomsskoleelever i Froland bruker 4 timer eller mer hver dag fremfor en skjerm, i tillegg til den databruken som er på skolen. På nasjonalt nivå har en sett at det er en sammenheng mellom økning i skjermtid, inaktivitet og en økning i psykisk uhelse. En må anta at dette også er forhold som stemmer i Froland. Økt skjermtid kan også være en risikofaktor med tanke på overvekt, fedme og søvnproblemer.

6.3.4 Søvn

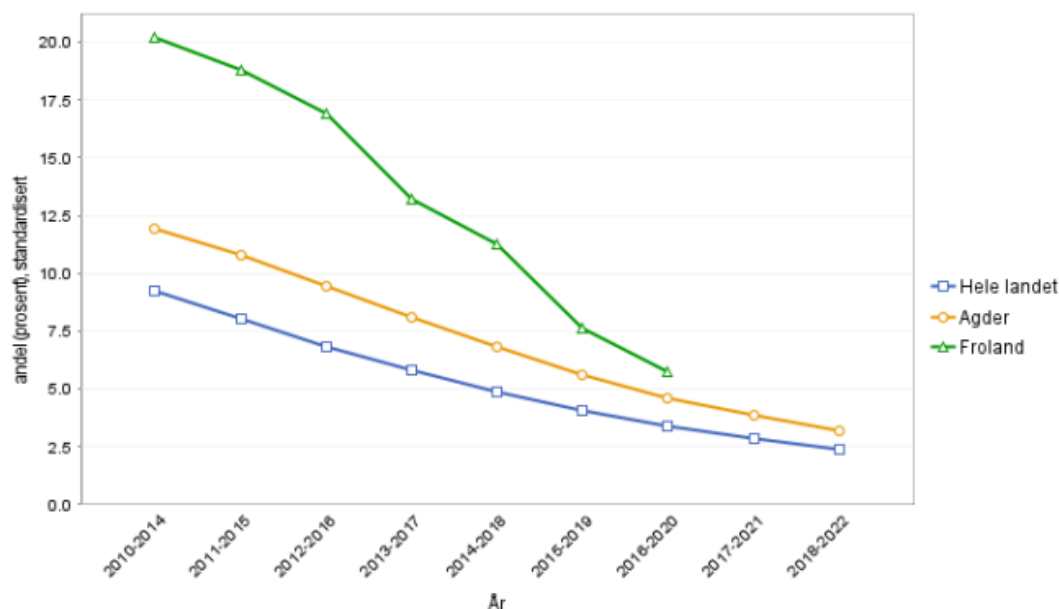
UngData undersøkelsen har vist en stigning i søvnproblemer blant ungdomsskoleelevene i hele landet, men det var en markert økning i tallene for Froland.

SØVNPROBLEMER	UngData 2019	UngData 2022
Norge	28 %	30 %
Agder	29 %	32 %
Froland	28 %	35 %

I Folkehelseundersøkelsen Agder for 2023 svarer 18 % av innbyggerne over 18 år i Froland kommune at de sliter med søvnen. Tilsvarende tall for hele Agder viser at 14,4 % sliter med søvnen og at der er mest problemer for de som har vanskelige økonomiske forhold. Vi skal ikke se bort fra at økonomiske bekymringer er en viktig faktor for at flere i Froland enn ellers i Agder sover dårlig. Dette er en antagelse basert på at det er høyere andel av befolkningen i Froland som er uføretrygdete eller uten høyere utdanning, sammenlignet med snittet i Agder.

6.2.5 Tobakk

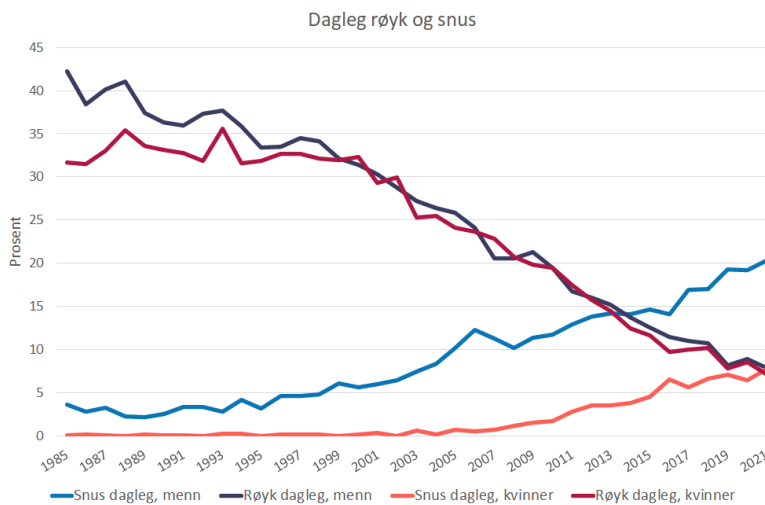
Røyking, kvinner (inndeling per 1.1.2024) – andel (prosent), standardisert

Andel kvinner som røyker når de kommer til første svangerskapskontroll har det blitt ført oversikt over i mange år. Froland har i mange år vært høyere på grafen enn Agder og Norge. Grafen ved siden av viser forholdene i 5 års perioder. I perioden 2016-2020 var det 5,7 % av de gravide kvinnene som røykte i Froland, mot 3,4 % i hele landet. I de 2 siste periodene (2017-2021 og 2018-2022) var antallet røykere i Froland kommune så lavt at tallene måtte anonymiseres for å hindre gjenkjenning. Det er bra. Grafen ovenfor viser bare røyk og ikke snus.

Folkehelseundersøkelsen Agder 2023 avslører at 9,1 % av befolkningen i Froland røyker daglig. I Agder er tallene 8,0 % og en ser at der er betydelig høyere forekomst av daglig røykere hos de som angir husholdningsøkonomien sin til å være vanskelig eller svært vanskelig. Forholdene vedrørende daglig snusing er at 12,1 % av innbyggerne i Froland har daglig snusing og 11,3 % av innbyggerne i Agder. I forhold til daglig snusinntak ser det ikke

ut som økonomiske forhold har så mye å si. Det er de unge som snuser mest. De eldste snuser nesten ikke.

Her er en graf som viser økende snusbruk i **totalbefolkninga** i Norge. FHI opplyser også at det for **ungdom** (16-24 år) er flere som snuser enn røyker i dag. For unge menn skjedde dette skiftet rundt 2006. For unge kvinner skjedde det rundt 2012. [FHI Folkehelse rapporten 2022](#)

UngData har følgende tidsutvikling på prosentandel av ungdomsskoleelevene i Froland som røyker eller snuser ukentlig eller daglig:

	2014	2016	2019	2022
Røyker ukentlig eller daglig	3 %	2 %	2 %	3 %
Snuser ukentlig eller daglig	6 %	2 %	5 %	3 %

6.2.6 Alkohol og andre rusmidler

I informasjon fra politiet om narkotikarelaterte kriminalsaker så viser utviklinga et fall fra 66 saker i Froland kommune i 2014 til 21 tilfeller i 2023. Dette er et fall til tross for at narkotikarelaterte saker i Froland fengsel har kommet med i statistikken for 2023. Politiet informerer om at dette både er relatert til at det er endrede regler for hva som er narkotikakriminalitet og for når politiet skal gripe inn, og det er en endring i fokus på politiets arbeid.

Ser vi på UngData 2022 så ser vi at hele 20 % av ungdomsskoleelevene har blitt tilbudt Hasj eller Marihuana i løpet av 2022. I 2014 var tilsvarende tall nede på 11 %.

10 % av ungdomsskoleelevene har drukket så mye alkohol at de har vært beruset i løpet av det siste året ifølge UngData 2022. Dette er en nedgang fra 13 % i 2019, men en økning fra 7 % i 2016.

Folkehelseundersøkelsen Agder 2023 indikerer at 10,5 % av Frolands innbyggere over 18 år drikker alkohol 2-3 ganger i uka eller oftere, 5,9 % for kvinnene og 17,3 % for mennene. I Agder er gjennomsnittstallet 19,3 %. Det er flest i aldersgruppa over 50 år som drikker alkohol så ofte.

Folkehelseundersøkelsen Agder 2023 så også på hvor mange alkoholenheter som i snitt ble drukket når det ble drukket alkohol. I hele Agder var snittet 3,29 alkoholenheter, 3,00 for

kvinner og 3,64 for menn. Tallene for Froland kommune viser et høyere alkoholinntak med snittverdi på 3,79 alkoholenheter, 3,53 for kvinnene og 4,15 for mennene.

Det ser ut fra disse tallene ut som om at det er færre i Froland enn i resten av Agder som drikker alkohol ofte, men når folk i Froland først drikker alkohol så drikker de mer enn det som er gjennomsnittet i Agder. Dette kan ha sammenheng med den relativt unge befolkningen i Froland, siden en ser at det i Agder er betydelig høyere alkoholenhet forbruk blant de som er 18-29 år.

6.3 Hovedutfordringer

- Mange er lite fysisk aktive
- Mange slurver med kostholdet, både med hensyn på antall måltider og sammensetning av måltidene. Det er svært få menn som spiser daglig grønnsaker. Informasjon og holdningsskapende arbeid er viktig.
- Det er et økende problem med søvn
- Ungdom tilbringer mye tid fremfor skjermen
- Flere ungdommer opplever i dag å bli tilbudt narkotika
- 10 % av ungdomsskoleelevene har vært beruset av alkohol
- Flere i Froland enn i Agder røyker
- Flere i Froland enn i Agder snuser
- Alkoholforbruket hos voksne i Froland er høyere enn i resten av Agder, målt i alkoholenheter hver gang en nyter alkohol.

7. Helsetilstand

7.1 Innledning

Hva er egentlig helsetilstand? I folkehelseperspektiv så innbefatter det befolkningens totale psykiske og fysiske helsetilstand, grad av tilfredshet med livet, belastninger i form av bekymringer for fremtiden og for økonomiske forhold og mye mer. Vi må velge å se på noen forhold som har betydning i Froland.

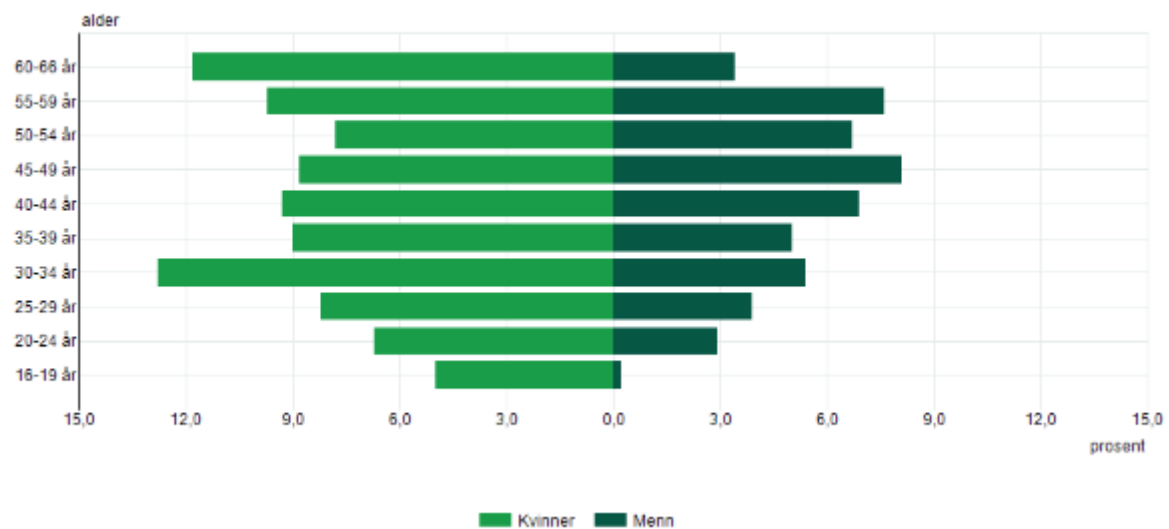
7.2 Funn

7.2.1 Legemeldt sykefravær for arbeidstakerne i Froland

Statistisk sentralbyrå slår fast at ved inngang til første kvartal i 2024 var totalt 7,2 % av Frolands arbeidstakere mellom 16 og 69 år i legemeldt sykemelding. Tallene er 9,2 % og 5,5 % for henholdsvis kvinner og menn. Til sammenligning er 6,7 % av arbeidsstokken i Agder og 6,2 % i Norge i legemeldt sykemelding.

Grafen under viser i henhold til alder og kjønn, fordelinga av legemeldt sykefravær i arbeidsstokken i Froland kommune ved inngangen til 1. kvartal 2024. Det som går igjen er et høyere sykefravær hos kvinner enn hos menn i alle aldersgrupper.

12448: Legemeldt sykefravær for lønnstakere (prosent), etter kjønn og alder. Sykefraværspersent (legemeldt), Froland, 2024K1.

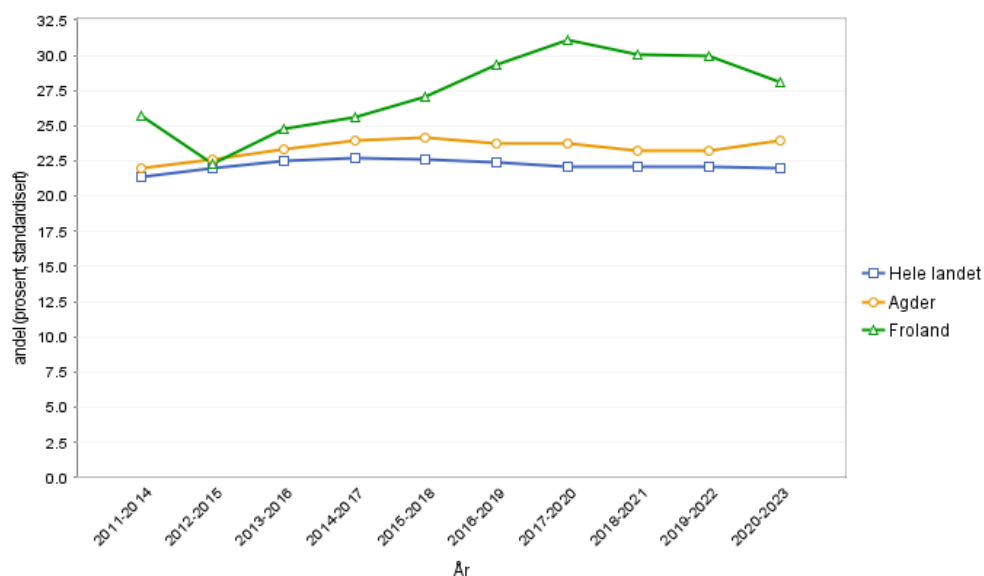
7.2.2 Overvekt og fedme

17 åringer i Froland ligger over snittet for Agder og for Norge med tanke på både overvekt, KMI (kroppsmasseindeks) mellom 25 og 29, og fedme, KMI over 30. Ser vi på utviklinga de siste 10 årene, så ser vi først en stigning i både overvekt og fedme, men de siste årene har det vært et fall i forekomsten av fedme samtidig som det er stigende forekomst av overvekt.

Grafene nedenfor viser 4 års glidende intervall. Det er egenrapportert vekt og høyde fra alle 17 åringer i relasjon til sesjon, Tallene gjelder både gutter og jenter. Første graf viser summen av overvekt og fedme. Andre graf viser fedme. Tredje grafen viser overvekt.

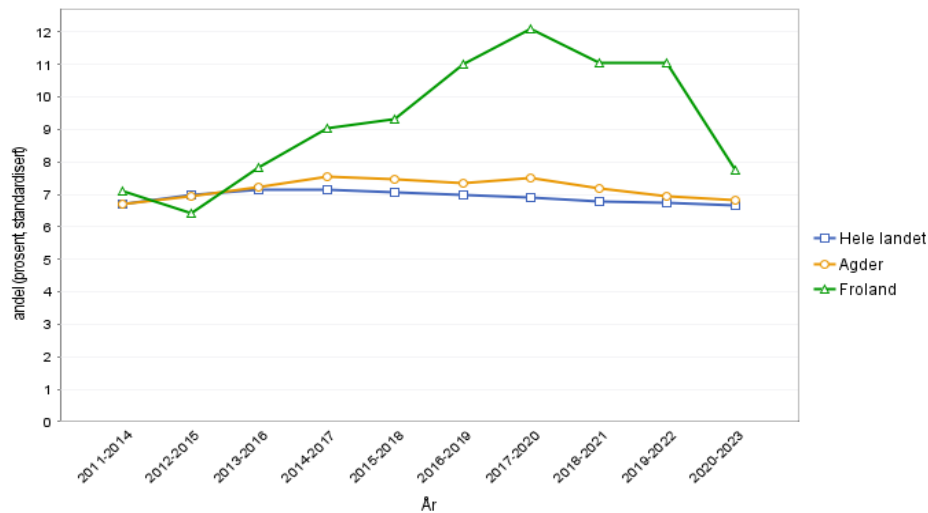
Overvekt og fedme, 17 år, selvrapportert (inndeling per 1.1.2024) – kjønn samlet, overvekt inkl. fedme (KMI over 25), andel (prosent, standardisert)

► Endre utvalg av...

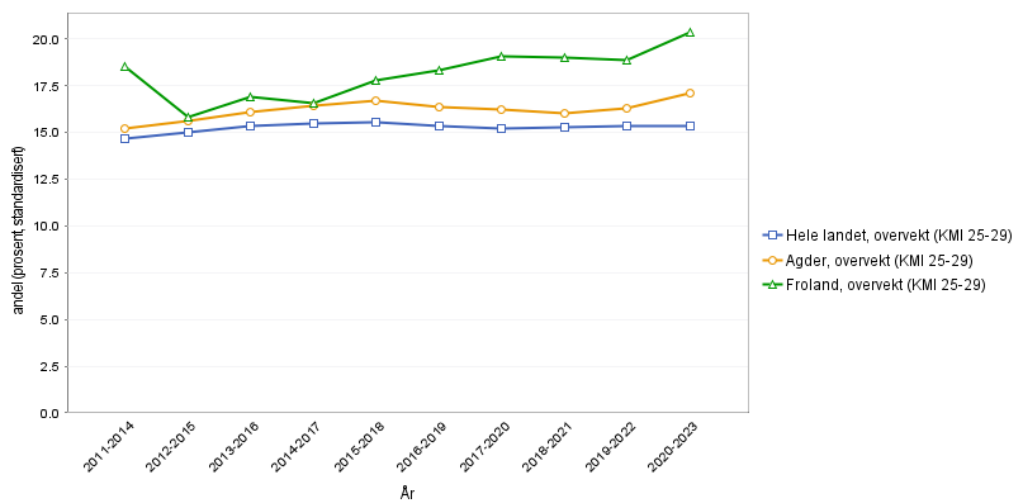
Overvekt og fedme, 17 år, selvrapportert (inndeling per 1.1.2024) – kjønn samlet, fedme (KMI over 30), andel (prosent, standardisert)

► Endre utvalg av...

Overvekt og fedme, 17 år, selvrapportert (inndeling per 1.1.2024) – kjønn samlet, andel (prosent, standardisert)

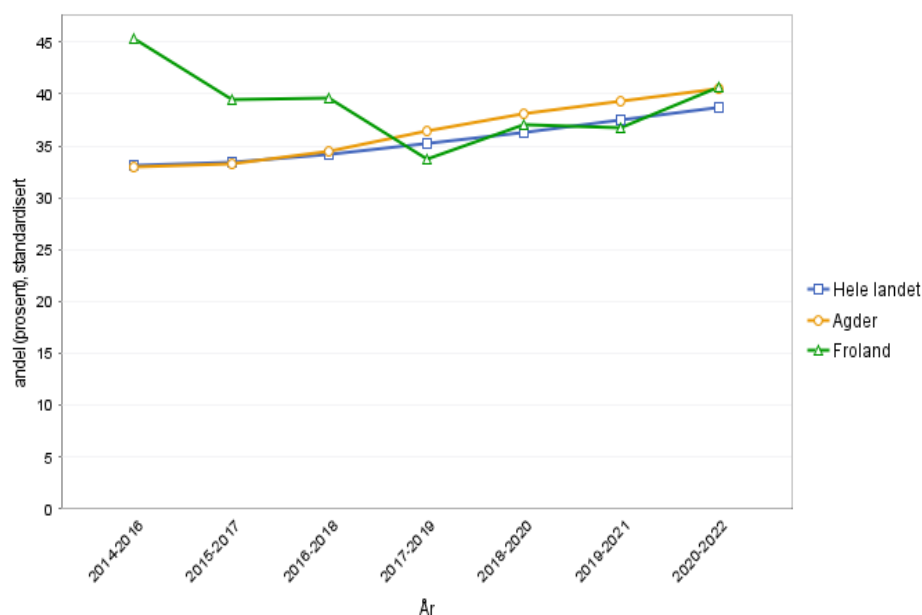
► Endre utvalg av...

Overvekt og fedme registreres også hos kvinner ved første svangerskapskontroll. Her er det en graf med 3 års glidende intervall. Her ser vi at Froland har bevegde seg fra å ligge høyt over Agder og Norge, til å se at Froland følger samme stigende kurve som Agder og Norge.

Overvekt inkl. fedme, kvinner (inndeling per 1.1.2024) – andel (prosent), standardisert

► Endre utvalg av...

Froland har en helseutfordring med økende andel av befolkninga er overvektig eller sliter med fedme. Overvekt og fedme er risikofaktorer for leddplager, hjertesykdommer, lungesykdommer, hjerneslag, diabetes og flere andre lidelser. Det er et viktig folkehelseiltak å jobbe forebyggende mot overvekt og fedme i alle aldersgrupper.

7.2.3 Psykiske symptomer og lidelser

Det er en økende tendens til at flere som oppsøker primærhelsetjenesten gjør det på bakgrunn av psykiske symptomer og lidelser. Følgende tabell viser et 3 års gjennomsnitt andel av befolkningen, angitt i promille, som har vært i kontakt med primærhelsetjenesten en eller flere ganger pga psykiske symptomer eller lidelser. Tabellen viser at 1 av 5 innbyggere i Froland oppsøker primærhelsetjenesten pga psykiske plager. Frolands befolkning har høyere forbruk av denne helsetjenesten, både for ungdom (15-24 år) og for befolkninga totalt (0-74 år) enn det en ser nasjonalt og i fylket forøvrig.

Primærhelsetjenesten, brukere (inndeling per 1.1.2024) – kjønn samlet, per 1000, standardisert

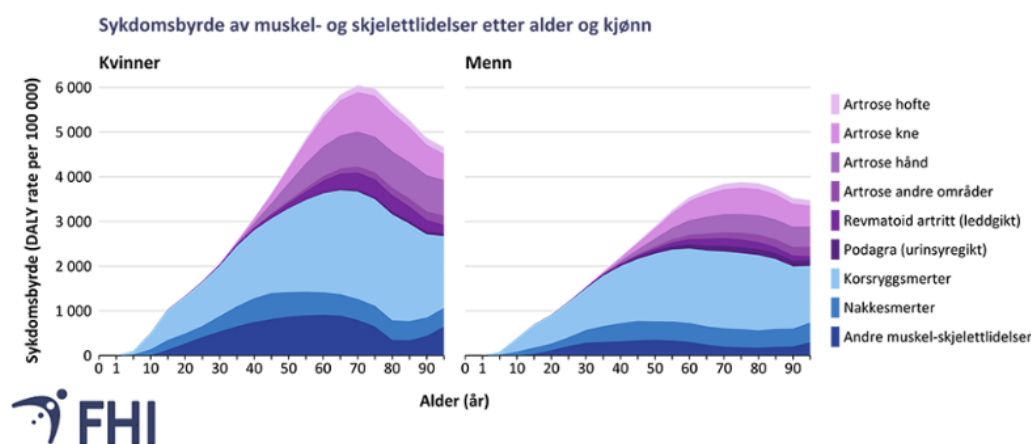
► Endre utvalg av...

År			2016-2018	2017-2019	2018-2020	2019-2021**	2020-2022**
Geografi	Sykdomsgruppe	Alder					
Hele landet	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	0-74 år	155	158	161	162	168
		15-24 år	156	163	166	167	176
Agder	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	0-74 år	174	178	180	181	184
		15-24 år	172	179	181	182	188
Froland	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	0-74 år	172	174	177	181	189
		15-24 år	186	187	191	195	200

7.2.4 Muskel- og skjelettlidelser

Muskel- og skjelettskader, -sykdommer og -plager rammer de fleste i løpet av livet, i en eller annen form. Disse sykdommene og plagene er en svært viktig årsak til dårlig helse, nedsatt livskvalitet, sykefravær og uførhet. Ryggsmerter er den vanligste av disse tilstandene.

Tilstander i muskler og skjelettet koster samfunnet store summer hvert år i form av sykemeldinger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd, behandling i helsevesenet og medikamentkostnader. Det er mulig å forebygge mange av disse lidelsene. Ved å ha rett søkelys på livsstil, fysisk aktivitet, kosthold og arbeidsmiljø kan mange av plagene forhindres eller omfanget reduseres. Sykdommer og plager i muskler og skjelett utgjør en stor sykdomsbyrde i befolkninga.

Figur 2. Sykdomsbyrde av forskjellige muskel- og skjelettlidelser etter alder og kjønn i Norge, 2019. Sykdomsbyrde er et mål som omfatter både ikke-dødelig helsetap og tapte leveår som følge av en sykdom, uttrykt som helsetapsjusterte leveår (Disability adjusted life years; DALY). Skader, som osteoporotiske brudd, er rapportert separat og ikke inkludert her. Kilde: GBD 2019

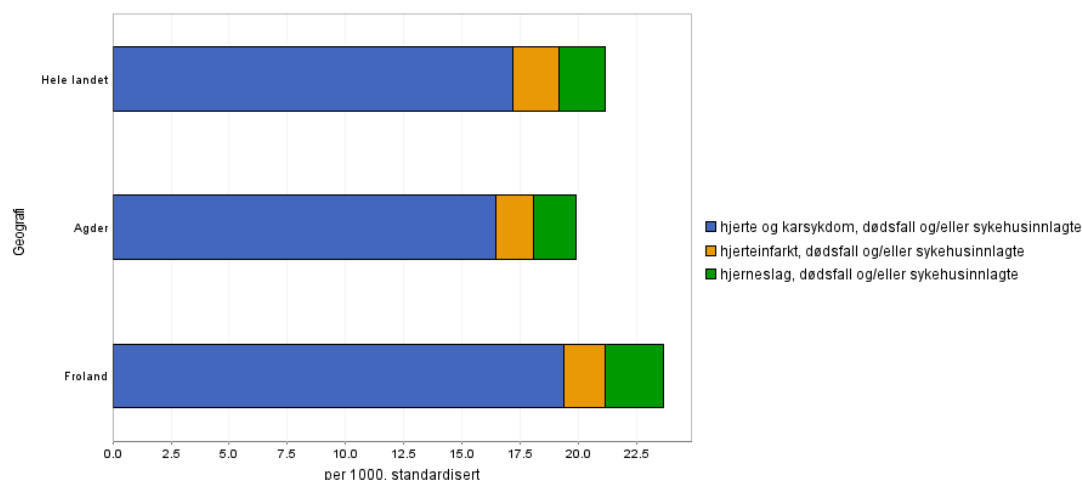
[FHI rapport om muskel og skjeletthelse fra 2022](#)

7.2.5 Hjerte- og karsykdommer

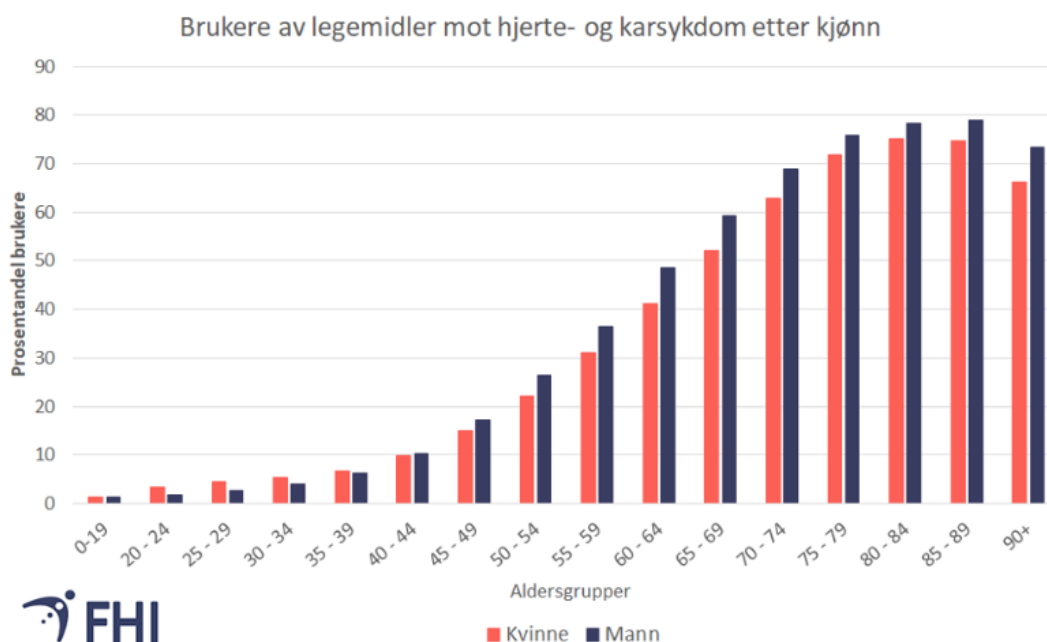
Samlebetegnelsen hjerte- og karsykdommer innbefatter blant annet angina pectoris, hjerteinfarkt, atrieflimmer, hjertesvikt og hjerneslag. Dette er sykdommer mange er borti. Søylediagrammet viser hvor mange i en 3 års periode som dør av eller legges inn på sykehus på grunn av hjerte- og karsykdommer. Øverste søyle er for hele landet, midterste er for Agder og nederste er for Froland. Tallene for Agder er lavest og angir 19,8 promille av befolkninga. Froland har høyeste tallene og totaltallet er på 23,7 promille av befolkningen.

Hjerte- og karsykdom (B, inndeling per 1.1.2024) – kjønn samlet, alle aldre, per 1000, standardisert, 2020-2022

► Endre utvalg av...

FHI informerer om at ca 10 % av befolkninga i aldersgruppa 0-74 år er årlig i kontakt med fastlege eller legevakt på bakgrunn av hjerte- og karsykdom. Medikamenter mot hjerte- og karsykdommer brukes av svært mange i Norge.

Figur 3. Prosentandel brukere av hjerte- og karlegemidler (ATC gruppe C) i 2020 fordelt på kjønn i femårige aldersgrupper (aldersgruppe 0-19 år er sammenslått). Reseptregisteret har ikke tall for hvor mange som behandles på institusjon (for eksempel sykehjem). Tallene for legemiddelbruk hos de eldste aldersgruppene vil derfor være høyere enn det som er vist i figuren. Kilde: Reseptregisteret.

7.2.6 Nydiagnostiserte krefttilfeller

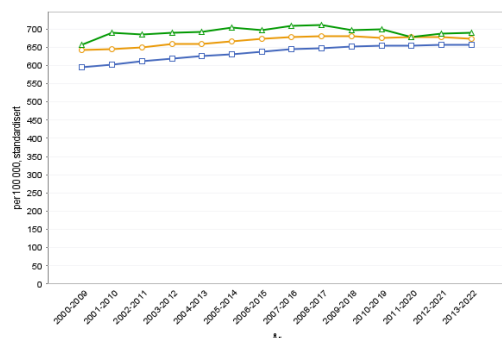
Det blir ført oversikt over nydiagnostiserte tilfeller av kreft av ulike typer. Disse krefttilfellene føres over 10 års gjennomsnittsperioder. Totalmengden kreft i Froland skiller seg ikke så mye fra Agder og Norge når en ser på grafene fra KommuneHelsa statistikkbank.

Om en derimot skiller det opp i ulike krefttyper så ser en at det i Froland er en økning i hudkrefttyper, og et fall i kreft i lymfatisk og bloddannende vev og et fall i lungekreft. Se grafene. Grønn strek representerer Froland, orange strek representerer Agder og blå strek representerer Norge.

Totalt antall krefttilfeller

Kreft, nye tilfeller (B, inndeling per 1.1.2024) – alle aldre, kjønn samlet, per 100 000, standardisert

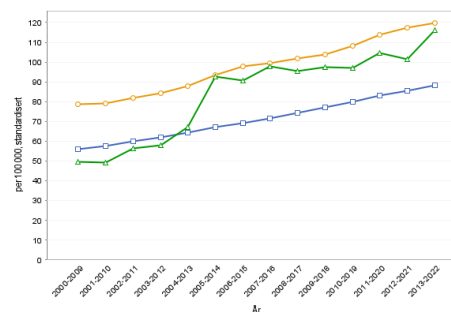
► Endre utvalg av...

Hudkrefttilfeller

Kreft, nye tilfeller (B, inndeling per 1.1.2024) – alle aldre, kjønn samlet, per 100 000, standardisert

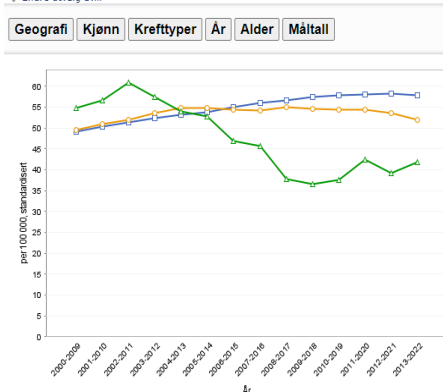
► Endre utvalg av...

Kreft i lymfatisk og bloddannende vev

Kreft, nye tilfeller (B, inndeling per 1.1.2024) – alle aldre, kjønn samlet, per 100 000, standardisert

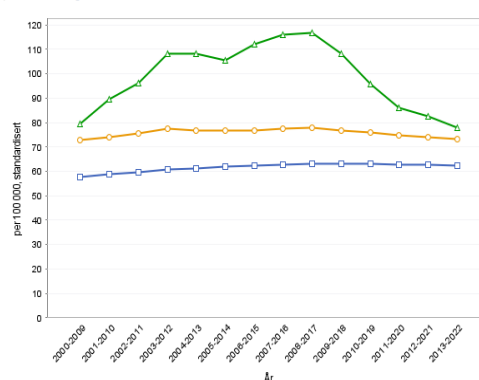
► Endre utvalg av...

Lungekreft

Kreft, nye tilfeller (B, inndeling per 1.1.2024) – alle aldre, kjønn samlet, per 100 000, standardisert

► Endre utvalg av...

7.2.6. Vaksinedekning

I barnevaksinasjonsprogrammet er det lite forskjell mellom Norge, Agder og Froland.

Vaksinedekninga for de ulike vaksinene varierer mellom 94 % og 97 % i aldersgruppa 2 år, mellom 95 % og 97 % i aldersgruppa 9 år, og mellom 90 % og 95 % i aldersgruppa 16 år.

Influensavaksinasjon av befolkning over 65 år er i Froland klart lavere enn i Agder og i Norge ellers. Dette er noe som har vedvart i mange år. Det jobbes med å få opp vaksinasjonsdekninga, men den er for lav i dag. Norge har ei vaksinedekning på 62,3 % i denne aldersgruppa. Froland har bare en dekningsgrad på 56,1 %.

7.3 Hovedutfordringer

Helsemessig utfordringer i Froland kommune er:

- Høy andel av overvekt blant ungdom, høyere enn snittet i Agder og i Norge.
- Stor andel av muskel og skjelettlidelser, som i resten av landet.
- Høy andel av psykiatriske lidelser, høyere enn i resten av landet.
- Høy andel av hjerte- karsykdommer, høyere enn snittet av Agder og i Norge.
- Totalmengden av kreft er stabil. Det er en stigning i hudkreft, som jo er relatert til høy solesponering og for lite bruk av solfaktor. Det er fall i lungekreft og i lymfatisk vev og bloddannende vev.
- Vaksineandelen for influensavaksinen er lav, mens barnevaksinasjonsprogrammet ser ut som det blir fulgt like bra i Froland som i resten av landet.

8. Oppsummering

Folkehelse er et viktig fokusområde for kommunene, som må lage et oversiktsdokument hvert fjerde år, folkehelseloven § 5. Dette dokumentet skal oppdateres regelmessig for å tilpasse tiltakene til folkehelseutfordringer. Ifølge folkehelseloven § 4 er kommunene forpliktet til å fremme helse og trivsel, forebygge sykdom, redusere sosiale helseforskjeller og beskytte mot helserisikoer.

I Froland er det en yngre befolkning, men kommunen står likevel overfor en kommende eldrebølge som også vil kreve mer av omsorgstjenestene. Mange er utenfor arbeidslivet, på grunn av høyere sykemeldinger og uføretrygd. Det er spesielt mange med ung ufør. Utdanningsnivået er generelt lavt, noe som kan bidra til lav inntekt og sosiale utfordringer. Froland opplever også en betydelig økning i psykiske helseproblemer, inkludert søvnproblemer, ensomhet, angst og depresjon, samt fysiske plager som muskelskjelettlidelser, hjerte- og karsykdommer, og overvekt.

I Froland jobbes det aktivt med folkehelse på flere områder, både helsefremmende og forebyggende. Det jobbes bl.a med tiltak mot mobbing, ensomhet, overvekt, fattigdom og utenforskap. Dette er viktig arbeid både for private og offentlige deler av Froland. Det tilbys kurs på mange områder, fra mange ulike aktører og for ulike livsutfordringer. Kommunen forbereder seg på eldrebølgen ved å tenke over struktur og organiseringsmønster.

Froland kommune tilbyr mange friluftaktiviteter, et utvalg av kulturaktiviteter. Det tilrettelegges for hverdagsaktiviteter, både ute og inne. De innbyggerne som har store økonomiske utfordringer, har mulighet til å søke støtte til fritidsaktiviteter slik at barn og ungdom ikke blir ekskludert pga økonomi. Det er lavterskeltilbud innen psykisk helse til voksne, og det jobbes med å opprette et tilsvarende tilbud også til barn og unge.

En stor utfordring i folkehelsearbeidet i Froland kommune er den generelle kommuneøkonomien i Norge. Mange gode tiltak koster, men gode tiltak er nødvendig. En utgift i folkehelse nå er en inntjening i f.eks pleie og omsorg seinere. Problemet er at kommunene Norge ikke kan ta mange av disse utgiftene nå.